

Marek Regner

SZKOŁA RYSOWANIA

dla początkujących i amatorów

Marek Regner

SZKOŁA RYSOWANIA

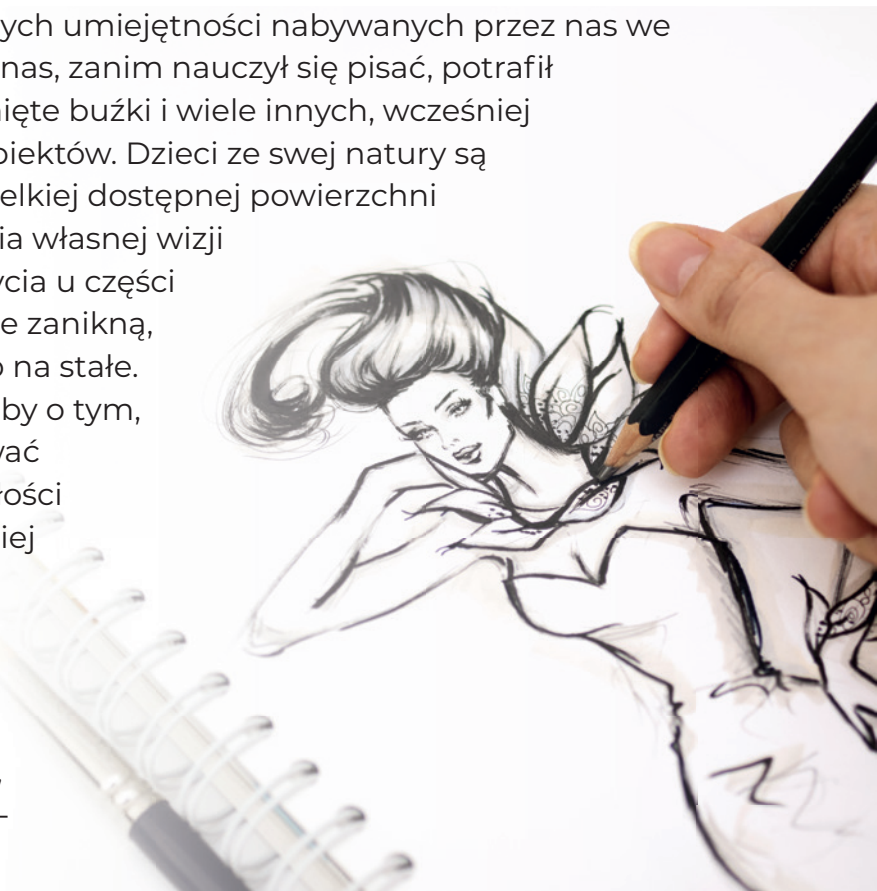
Kilka słów od autora	3
Podstawowe techniki rysunku	5
Warsztat rysownika – czyli co nam będzie potrzebne	11
Ćwiczenia dłoni	17
Kompozycja	23
Perspektywa	29
Szkicowanie	35
Techniki pomocnicze	43
Rysunek kolorowy	47
Jak rysować: martwa natura	57
Jak rysować: zwierzęta	65
Jak rysować: postacie	79
Jak rysować: portrety	93
Digitalizacja rysunku	101
Rysowanie na tablecie graficznym	107

Kilka słów od autora

Rysowanie jest jedną z ważniejszych umiejętności nabywanych przez nas we wczesnym dzieciństwie. Każdy z nas, zanim nauczył się pisać, potrafił już narysować domek, uśmiechnięte buźki i wiele innych, wcześniej widzianych lub wyobrażonych obiektów. Dzieci ze swej natury są kreatywne i chętnie używają wszelkiej dostępnej powierzchni i każdego narzędzia do utrwalania własnej wizji świata. W późniejszym okresie życia u części z nich zainteresowania plastyczne zanikną, u innych pozostaną na dłużej lub na stałe. Nie ma reguły, która decydowałaby o tym, czy ktoś potrafiący pięknie rysować w przedszkolu zostanie w przyszłości artystą i czy dziecko rysujące mniej estetycznie powinno zmienić zainteresowania.

Przekonanie, że do nauki rysowania niezbędny jest **talent**, jest mocno przesadzone. Oczywiście, talent, czyli predyspozycje do wykonywania pewnych czynności

– takich jak np. rysowanie – znacznie ułatwia osiągnięcie wymarzonych rezultatów, ale wcale nie jest warunkiem koniecznym. Najistotniejsze są praca i cierpliwość, bo przecież „trening czyni mistrza”.

ALE PO CO WŁAŚCIWIE RYSOWAĆ?

Umiejętność rysowania daje szerokie perspektywy. Można rysować jedynie dla własnej przyjemności, ale warto również zastanowić się nad zawodami, w których ta kompetencja może zostać wykorzystana. Jeśli planujesz zostać w przyszłości architektem, projektantem mody, wnętrz czy pojazdów, ilustratorem, rysownikiem komiksów, a może artystą tworzącym grafikę do gier komputerowych – koniecznie ucz się rysować!

Szkoła rysowania to książka przeznaczona dla początkujących oraz amatorów, którzy już rysują, ale chcieliby udoskonalić swój warsztat, poznać przydatne techniki i narzędzia. Dowiesz się z niej, czym rysować, jak ćwiczyć rękę, jak komponować rysunek, jak rysować najczęściej spotykane motywy. Ostatni rozdział poświęciłem nowoczesnym technikom cyfrowym – nie należy zaczynać od nich swojej przygody z rysowaniem, ale z pewnością warto je poznać. Kto wie, może w przyszłości będziesz korzystać z [grafiki komputerowej](#).

Podstawowe techniki rysunku

Rysować można na wiele sposobów, w zależności od tego, jaki efekt chcemy uzyskać. Na technikę rysunku składają się narzędzia, jakich używamy, oraz sposób kreślenia linii. Podobnie jak w przypadku malarstwa, rysunek może być bardzo precyzyjny, szczegółowy, jak również ekspresyjny, w którym na pozór chaotycznie kreślone linie tworzą wrażenie obrazu. Artyści wypracowują własne techniki, nierzadko łącząc ze sobą różne podejścia w celu osiągnięcia konkretnego efektu. Zanim jednak zaczniesz eksperymentować z mieszaniem różnych technik, poznaj warsztat od podstaw.

SZKIC

Szkicowanie jest podstawową i najbardziej uniwersalną techniką rysunku. Większość rysowników, projektantów oraz malarzy tworzy szkice jako wstęp do pracy docelowej. Do szkicowania używa się zazwyczaj ołówków, bo można je zetrzeć, wymazywać, nie niszcząc powierzchni papieru. Szkice można wykonywać jako tzw. **rysunek koncepcyjny**, czyli uproszczony projekt dzieła, lub jako podkład obrazu, który na późniejszym etapie będzie wykonany inną techniką.

Niektórzy artyści wykonują szkice jako docelowe obrazy, które po skończeniu zostają utrwalone, czyli zabezpieczone przed przypadkowym wymazaniem lub wilgocią.

Szkic koncepcyjny

Szkic jako docelowa praca

OŁÓWEK

W odróżnieniu od szkicu technika ołówkowa jest procesem tworzenia obrazu przy użyciu ołówków o różnej twardości, które pozwalają na kreślenie linii o różnym stopniu jasności i grubości. Efektem tego typu rysunku są obrazy, które dzięki **światłocieniowi** sprawiają wrażenie głębi.

Technika ołówkowa polega na naszkicowaniu delikatnych konturów rysunku i stopniowym wypełnianiu ich przy pomocy rysików o różnej twardości. Przejścia tonalne od jasności po głębokie cienie wykonuje się, zmieniając nacisk i kąt nachylenia ołówka. Nieutrwalony ślad rysika można rozcierać na powierzchni papieru palcem, tworząc łagodniejsze przejścia pomiędzy światłem i cieniem. Zaletą tej techniki jest możliwość wielokrotnego korygowania pracy przy użyciu gumki do ścierania (wśród rysowników częściej nazywanej gumką do mazania), która może również posłużyć do rozjaśniania wybranych partii rysunku.

Efekt pracy ołówkowej zależy nie tylko od rodzaju użytych rysików, ale też od papieru, na jakim została ona stworzona. Warto poeksperymentować z papierami o różnej powierzchni, np. gładkiej, porowatej lub fakturowanej. Jeśli planujesz wykonać obraz w dużym formacie, warto zaopatrzyć się w większą liczbę ołówków – zwłaszcza tych miękkich, które zużywają się znacznie

Fotorealistyczny rysunek wykonany ołówkiem

szybciej (patrz str. 13). Artyści posługujący się techniką ołówkową potrafią tworzyć realistyczne obrazy, które niekiedy trudno odróżnić od czarno-białych fotografii.

WĘGIEL

Rysowanie węglem jest jedną z najstarszych technik artystycznych. [Węgla drzewnego](#) używano do rysowania na długo przed wynalezieniem współczesnego ołówka. Efekty pracy węglem przypominają te ołówkowe, ale są mniej precyzyjne z uwagi na jego kruchość. W odróżnieniu od ołówka, ślad węgla jest zupełnie czarny i gruby. Współczesny węgiel rysunkowy dostępny jest w tradycyjnych sztyftach oraz w postaci drewnianych ołówków, w których zastępuje rdzeń grafitowy.

Węgiel można stosować do sporządzania wyraźnych szkiców pod prace w innych technikach, np. pastelami, lub prace malarskie, a także do wykonywania prac artystycznych opartych na tym jednym narzędziu. Zarówno węgla w sztyfcie, jak i węgla w kredkach używa się najczęściej do wielkoformatowych rysunków, choć wprawni amatorzy tej techniki potrafią nim wydobyć bardzo precyzyjne detale.

Rysunek wykonany węglem jest podatny na ścieranie, co ma swoje zalety. Rozcieranie węgla umożliwia bowiem uzyskanie ciekawych efektów plastycznych, które można dodatkowo rozjaśniać specjalną gumką chlebową. Używając tzw. [wiszera](#) (patrz str. 40), uzyskuje się łagodne przejścia tonalne pomiędzy światłem a cieniem.

W sklepach plastycznych dostępny jest również [sproszkowany węgiel](#), który ułatwia wypełnianie większych powierzchni rysunku i uzyskanie ciekawych efektów. Czarny proszek wysypuje się bezpośrednio na papier, po czym rozciera palcami, dłonią, wilgotną szmatką lub w inny sposób. Podobnie jak w technice ołówkowej, obrazy wykonane węglem warto utrwalić specjalnym lakierem. Niezabezpieczone rysunki węglem są bowiem jeszcze bardziej podatne na ścieranie niż te ołówkowe. Jako utrwalacz węgla na papierze sprawdza się również zwykły [lakier do włosów](#), choć nie jest to profesjonalna i efektywna metoda.

Rysowanie węglem

Rysowanie piórkem

PIÓRKO I TUSZ

Jest to klasyczna technika, wciąż jeszcze stosowana przez wielu profesjonalnych rysowników. Piórko składa się ze specjalnej stalówki i [obsadki](#) – części trzymanej palcami. Stalówkę namacza się w kałamarzu tuszem, który nanosi się bezpośrednio na papier. Jedno zanurzenie wystarcza zwykle na narysowanie kilkunastocentymetrowej linii, dlatego namaczanie trzeba wielokrotnie powtarzać. Rysowanie piórkem

bardzo przypomina sztukę kaligrafii. Pomimo niedogodności związanej z częstym nabieraniem tuszu technika ta pozwala na uzyskanie dynamiki kreski nieosiągalnej w inny sposób.

Większość komiksów rysowanych w XX wieku powstała przy użyciu techniki piórka i tuszu.

Elastyczna stalówka, wykonana ze sprężystego metalu, jest nacięta pośrodku, dzięki czemu stosując odpowiednio dobrany nacisk i kąt nachylenia, możemy panować nad grubością rysowanej linii.

Kolejną zaletą tej techniki jest tusz rysunkowy, który szybko wysycha, pozostawiając trwały rysunek w kolorze głębokiej czerni. Wyschnięty rysunek tuszem daje się usunąć jedynie mechanicznie, przez wyskrobywanie ostrym narzędziem, co zresztą samo w sobie jest częścią tej techniki. Wyskrobując z gotowego rysunku pewne fragmenty, można uzyskać bardzo ciekawe efekty, np. refleksy światła na wodzie.

Rysunki tuszem wykonuje się najczęściej na uprzednio przygotowanym szkicu ołówkowym, którego ślady łatwo jest usunąć gumką już po wyschnięciu tuszu. Warto też wiedzieć, że papier do pracy z piórkiem powinien być dość gładki, a już na pewno nie śliski, papiery chropowate lub fakturowane uniemożliwiają bowiem precyzyjne prowadzenie stalówki i przyspieszają jej zużycie.

Decydując się na wykorzystanie tej techniki, trzeba pamiętać, że wymaga ona od rysownika niezwyklej precyzji i... cierpliwości. Wystarczy chwila nieuwagi i jednym kleksem można zepsuć cały rysunek.

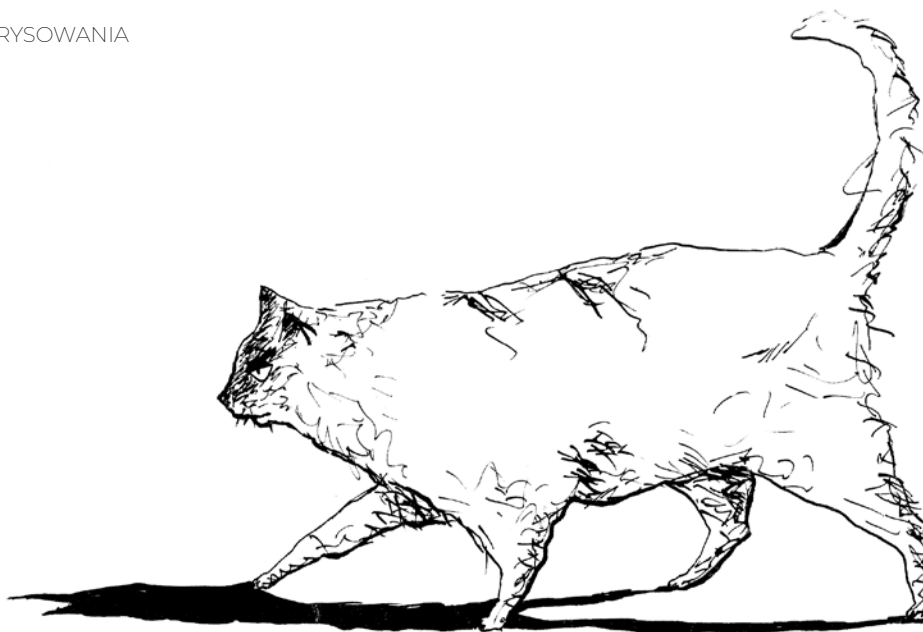
PĘDZELEK I TUSZ

Pędzelki kojarzą się nam przede wszystkim z malowaniem i mało kto wie, że można je też stosować w technice rysunkowej. Do tego celu używa się bardzo wąskich pędzelków ze sprężystym włosiem, którymi pracuje się podobnie jak piórkiem. Pędzelek umożliwia kreślenie dynamicznych, grubych konturów oraz wypełnianie większych powierzchni rysunku.

Jest to technika rysunkowa **mokra**, a więc używa się w niej tuszu – nie tylko czarnego, lecz również tych kolorowych.

Rysowanie pędzelkiem

Rysunek wykonany przy użyciu piórka i pędzelka

CIENKOPISY – CZYLI RYSUNEK PRECYZYJNY

W drugiej połowie ubiegłego wieku pojawiło się sporo nowoczesnych przyborów do pisania i rysowania. Pióra zostały zastąpione przez długopisy, a przybory kreślarskie wyparte przez **cienkopisy**, które umożliwiły czystą i niezwykle precyzyjną pracę. Początkowo zalety profesjonalnych cienkopisów docenili architekci i inżynierowie zajmujący się rysunkiem technicznym, a w końcu sięgnęli po nie rysownicy komiksów oraz ilustratorzy.

Cienkopis (profesjonalny) wypełniony jest najczęściej czarnym **tuszem pigmentowym**, który jest szybkoschnący i trwały. Szeroki wybór końcówek o różnych grubościach pozwala na rysowanie linii tak cienkich jak grubość włosa, co wcześniej było niewykonalne nawet najmniejszą stalówką. Ponadto cienkopisy doskonale współpracują z linijkami i szablonami.

Inaczej niż w przypadku techniki piórkowej, linia rysowana cienkopisem ma jednakową grubość, co czyni rysunek mniej plastycznym. Nie przeszkodziło to jednak temu, by cienkopisy stały się podstawowym narzędziem rysowników komiksów na całym świecie.

